

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
19/00160-8

Vår dato
01.10.2019

FOs innspill på Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (Prop. 121 S, 2018-19) til Helse- og omsorgskomiteen

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for over 30.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

Oppsummert mener FO

- Opptrappingsplanen må revideres med konkrete, forpliktende og evaluerbare mål
- Oppbygging av lavterskel psykisk helsetilbud som tverrfaglig skole og barnehage må prioriteres
- Utredning av modeller for samarbeid må være et tiltak i planen
- PHVBU må innlemmes i planen.

Det må være mulig å evaluere om tiltak som er iverksatt har hatt effekt etter opptrappingsperioden.

Planen svarer ikke godt nok på utfordringene – mangler forpliktende mål som kan evalueres

FO synes det er bra at flere departement står bak en opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Planen inneholder flere gode enkelttiltak, men FO mener den bærer preg av å være lite systematisk. Mange av tiltakene svarer ikke godt nok på utfordringene som er skissert og de framstår uforpliktende. Det er også vanskelig å se hvordan effekten av disse skal kunne evalueres på en god måte. Det er uklart for FO hvordan tiltakene skal finansieres. FO ønsker derfor en mer forpliktende opptrappingsplan. Barn og unge må kunne forvente det samme av politikere som politikere forventer av behandlere (Jf. kap 5.3 i opptrappingsplanen). Det vil si at de må fremme forslag som er kunnskapsbaserte, som er forpliktende og som gjør at barn og unge kan «måle»/se om tiltakene er iverksatt eller ikke. Vi forventer systematisk implementering av tiltak, ikke spredning av gode eksempler.

Planen sikrer ikke forebygging og et godt lavterskeltilbud

Gjennomsnittlig befinner over 90 % av alle barn mellom 1-6 år seg i barnehagen, og alle barn og unge mellom 5-16 år er på skolen. Skole og barnehage er de samfunnsinstitusjonene som har mest kontakt med foreldrene/foresatte. De er unike arenaer for å forebygge og avdekke psykiske vansker. Det er ulike grunner til at barn og unge har det vanskelig. Noen har foreldre som strever med rus og/eller psykiske lidelser, familien kan leve i en utsatt livssituasjon, barnet kan ha uavdekkede behov eller tilstander, og det kan være forhold i barnehagen eller på skolen som skaper mistrivsel, ensomhet og utestenging. Det bør derfor tenkes mer tverrfaglig i skolen. Barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere har kunnskap og kompetanse om hvordan psykososiale vansker oppstår, og hva som kan dempe disse og forhindre at barns situasjon og utvikling påvirkes negativt.

Dette er profesjoner med blant annet observasjons-, relasjons- og samspillskompetanse, kompetanse på konflikthåndtering, følelses-/selvregulering, barn/ungdoms utvikling og utfordringer, diagnoser, støttende og «vanskelig» samtaler med barn og/eller foresatte og å stå i utfordrende relasjoner og håndtere utfordrende atferd, samt kunnskap om

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

tjenesteapparatet rundt skolen og tverrfaglig samarbeid. De kan jobbe med både enkeltbarn, grupper/klasser og mer bredt mot skole- eller barnehagemiljøet, i tillegg jobber de både forebyggende, «ad hoc» med å løse situasjoner når de oppstår, og med utfordringer som krever langsiktig og systematisk innsats.

FO mener derfor at en tverrfaglig barnehage og skole burde være et av de viktigste tiltakene i opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse

FO mener at kommunale plan for forebyggende barn- og ungdomsarbeid foreslått i ny barnevernslov må forplikte kommunene til å sikre barn og unge tverrfaglige lavterskeltilbud. Staten må også sørge for systemer som fører til at midler avsatt til barn og unge brukes til dette formålet og ikke til andre kommunale oppgaver. Når det gjelder kommunepsykolog må det defineres hvor mye og hvordan de skal jobbe opp mot barn og ungdom.

Utfordringer med tverrfaglig samarbeid løses ikke

FO savner konkrete tiltak for å bryte ned dagens samarbeidsbarrierer. Det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder tilbud til barn og unge, og det er derfor behov for systematisk kunnskap om hvordan tjenestene rettet mot barn og unge fungerer.

FAFO (FAFO-notat 2019:21) oppsummerer kunnskap fra samordningsprosjekter, evalueringer og kunnskapsoppsummeringer om hva som fremmer samordning av tjenester rettet mot utsatte barn og unge. FO mener det er på tide at å ta i bruk denne kunnskapen, iverksette systematiske tiltak og styrke tjenestene. Eksempelvis gjennom forpliktelser hjemlet kommunale plan for forebyggende barn- og ungdomsarbeid foreslått i ny barnevernslov.

Psykisk helsevern barn og unge (PHVBU) må innlemmes i planen

FO mener det er kritikkverdig at PHVBU knapt er nevnt i planen. I dag er det et svært ulikt tilbud til barn og unge. Det er behov for en mer tilgjengelig og fleksibel tjeneste, både når det gjelder geografi, åpningstider og ambulante tjenester. Mange steder er ikke tjenesten tilpasset barn og unges behov. Barn og unge møter et psykisk helsevern hvor det settes søkelys på individuelle vansker uten at det samtidig gjøres noe med de sosiale forholdene som opprettholder uhelsen. Man må i større grad se og forstå kontekst og livssituasjon for å kunne hjelpe. Forhold i og rundt familien vil ofte ha mye å si for utvikling av psykisk sykdom og hvor godt behandlingen virker. Det er et behov for et større relasjonelt fokus, og at kunnskap om hvordan sosiale forhold påvirker barn og unge gjenspeiles i behandlingen. Dersom vi ikke tar hensyn til pasientens sosiale situasjon i behandlingen, fratras barn og unge muligheten til et helhetlig behandlingstilbud. FO mener derfor at sosialfaglig tilnærming må være en integrert del av tankegangen og forståelsen som ligger til grunn for behandlingen og at dette må gjenspeiles i praksis. Mange barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere er utdannet klinikere, har relevant master og/eller videreutdanning i psykisk helsearbeid, og må i større grad enn i dag ansettes i PHVBU for å sikre en tverrfaglig tjeneste til barn og unges beste.

Med vennlig hilsen

Sign.

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign.

Tonje Wejden
Rådgiver